

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Leidraad Chain of Custody

duurzaamheidseisen vaste biomassa voor energietoepassingen

In opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

*>> Duurzaam, Agrarisch, Innovatief
en Internationaal ondernemen*

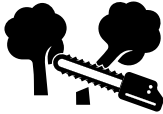
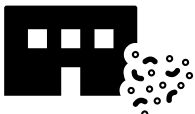

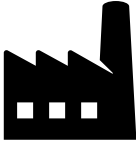

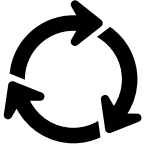

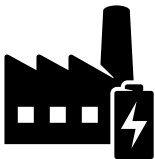

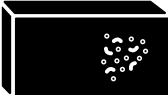
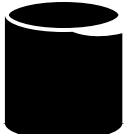
Inhoudsopgave

1. Definities en symbolen	4
1.1 Symbolen	4
2. Inleiding	5
3. Chain of Custody	6
3.1 Categorieën vaste biomassa	6
3.1.1 <i>Categorie 1: Houtige biomassa uit bosbeheereenheden</i>	7
3.1.2 <i>Categorie 2: Houtige biomassa uit bosbeheereenheden kleiner dan 500 ha</i>	7
3.1.3 <i>Categorie 3: Reststromen uit natuur- en landschapsbeheer</i>	9
3.1.4 <i>Categorie 4: Agrarische reststromen</i>	9
3.1.5 <i>Categorie 5: Biogene rest- en afvalstromen</i>	10
3.2 Typen biomassa	10
3.3 Aantonen van het voldoen aan de duurzaamheidseisen	11
3.3.1 <i>Certificering</i>	11
3.3.2 <i>Erkenning claims derden door certificatieschema's</i>	12
3.3.3 <i>Verificatie</i>	12
3.3.4 <i>Samenspel certificatie en verificatie</i>	13
3.4 Transport en onderaanneming	14
4. Duurzaamheidsinformatie	15
4.1 Informatiebehoefte	15
4.2 Informatie doorgeven	15
4.3 Informatie registreren	16
4.4 Koppeling van informatie aan leveringen	16
5. Massabalans	18
5.1 Noodzaak voor massabalans	18
5.2 Massabalans in de Chain of Custody	18
5.3 Leveringen op de massabalans	18
5.4 Werking massabalans	18
5.4.1 <i>Op- en afboeken van krediet</i>	19
5.4.2 <i>Splitsen van (fysieke) leveringen</i>	19
5.4.3 <i>Mengen van leveringen</i>	20
5.4.4 <i>Balansperiode en overhevelen van krediet</i>	21
5.4.5 <i>Fysiek mengen van typen biomassa</i>	21
5.4.6 <i>Eenheden</i>	21
5.4.7 <i>Conversie</i>	21
5.5 Schakels met 1:1 in- en uitgaande fysieke leveringen	22
5.6 30% regel bij energieproducent	22
6. Relatie met bestaande certificatieschema's	23
6.1 Overzicht meest toegepaste bestaande certificatieschema's	23
6.2 Categorieën biomassa in bestaande certificatieschema's	23
6.3 Typen biomassa in bestaande certificatieschema's	23
7. Risico's binnen de Chain of Custody	24
7.1 Fysieke leveringen aan buitenlandse marktpartijen	24
7.2 Massabalans bij onderling erkennende certificatieschema's	24
7.3 Omzeilen van duurzaamheidseisen via het "creëren" van reststromen	24
7.3.1 <i>Zaagsel</i>	24
7.4 Transport en onderaanneming	25
7.5 Frauduleuze en valse claims	25
8. Bronnen	26

1. Definities en symbolen

De gebruikte begrippen zijn gebaseerd op de definities uit de duurzaamheidseisen die zijn opgenomen in de Regeling conformiteitsbeoordeling vaste biomassa voor energietoepassingen.

1.1 Symbolen

	Bosbeheereenheid		Eerste inzamelpunt
	Kappen en snoeien		Landbouw
	Versnipperen		Fabriek
	Transport ruwhout		Secundaire reststroom
	Pellet fabriek		Tertiaire reststroom
	Transport pellets		Massabalans
	Energieproducent		Onderaanneming bosbouw
	Levering biomassa in massabalans		'Rekening' Massabalans

2. Inleiding

Als onderdeel van de duurzaamheidseisen in de regelgeving 'Conformiteitsbeoordeling vaste biomassa voor energietoepassingen', die in 2018 in werking is getreden, worden eisen gesteld aan het beheer en de traceerbaarheid van de biomassa in de handelsketen: de Chain of Custody (CoC). Deze eisen (P12-P13) in de regelgeving moeten ervoor zorgen dat duurzaamheidsinformatie over de biomassa in de handelsketen doorgegeven wordt. Deze informatie is nodig om, in het kader van de regeling 'Stimulering Duurzame Energieproductie' (SDE+), subsidie te kunnen verstrekken voor biomassa die wordt ingezet in de biomassa installaties die duurzaamheid moeten aantonen. Het doel van de SDE+ regeling is om de ontwikkeling van duurzame energievoorziening in Nederland te stimuleren.

Een belangrijk onderdeel van de Chain of Custody is de massabalans. De massabalans zorgt ervoor dat de hoeveelheden biomassa met daaraan verbonden duurzaamheidsinformatie, aan het eind van de handelsketen niet groter zijn dan aan het begin. Er bestaan veel verschillende certificatieschema's voor Chain of Custody en het bijhouden van een massabalans. Deze handleiding beoogt een heldere uitleg te geven over de wijze waarop de Chain of Custody, en in het bijzonder de massabalans, voor vaste biomassa moet worden toegepast. De doelgroep van deze handleiding omvat bedrijven, overheden en andere partijen die te maken hebben met de regelgeving conformiteitsbeoordeling vaste biomassa voor energietoepassingen.

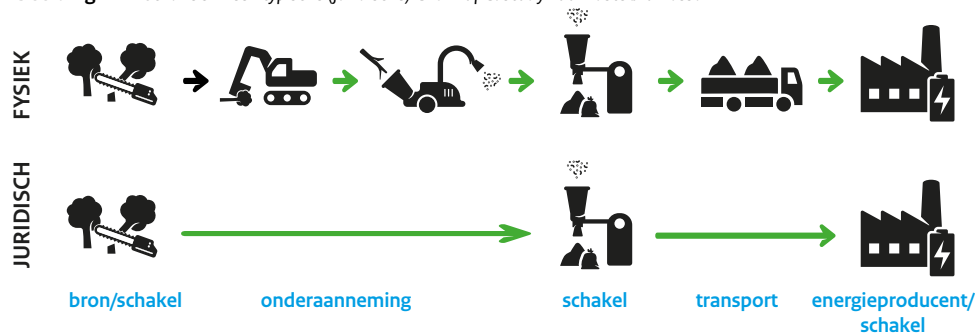
De handleiding is opbouwend van karakter, dat wil zeggen: de eerdere hoofdstukken geven basisinformatie die in latere hoofdstukken verder uitgewerkt wordt. Als eerste wordt de Chain of Custody voor vaste biomassa nader toegelicht. Vervolgens is de duurzaamheidsinformatie uitgewerkt, waarna de massabalans en de relatie met de bestaande certificatieschema's wordt behandeld. Als laatste zijn enkele risico's binnen de Chain of Custody beschreven.

3. Chain of Custody

Een Chain of Custody kenmerkt zich door een aaneengesloten en gecontroleerde handelsketen van organisaties, waarbij de biomassa en de daartoe behorende informatie vanaf de bron tot de eindgebruiker wordt doorgegeven.

De organisaties die onderdeel zijn van de Chain of Custody worden 'schakels' genoemd. Dit zijn de *juridische eigenaren* van de biomassa. Dat wil zeggen dat bijvoorbeeld transportondernemingen of onderaannemers formeel geen onderdeel uitmaken van de Chain of Custody. Het aantal fysieke schakels in de keten kan dus groter zijn dan de juridische (zie Afbeelding 1). In dit document wordt met schakels altijd verwezen naar juridische eigenaren. Welke organisatie als eerste schakel in de keten moet worden beschouwd, hangt af van de categorie biomassa (zie hoofdstuk 3.1).

Afbeelding 1 Schakels in een typische (juridische) Chain of Custody voor vaste biomassa

De duurzaamheidsinformatie over de biomassa, wordt tijdens de verhandeling van de biomassa van schakel op schakel doorgegeven. Meestal gebeurt dit door het meeleveren van documentatie op schrift, maar ook digitale informatieoverdracht kan worden gebruikt. De duurzaamheidsinformatie moet aantoonbaar gekoppeld zijn aan de geleverde biomassa. Dit wordt gedaan op basis van een registratie bij de schakels in de handelsketen (zie hoofdstuk 4.4). Welke duurzaamheidsinformatie in de handelsketen doorgegeven moet worden, opdat de energieproducent aanspraak kan maken op SDE+ subsidie voor de biomassa die hij heeft ingezet, wordt beschreven in hoofdstuk 4.2. Het is belangrijk dat de vereiste duurzaamheidsinformatie over de vaste biomassa compleet en op de juiste wijze wordt doorgegeven in de handelsketen en in handen komt van de energieproducent. Om SDE+ subsidie te krijgen voor de biomassa die een energieproducent inzet in zijn installatie, moet hij immers rapporteren over de duurzaamheidskenmerken van de ingezette biomassa.

3.1 Categorieën vaste biomassa

De duurzaamheidseisen kennen vijf categorieën vaste biomassa, die afhankelijk zijn van de bron en type van de biomassa. De categorie biomassa is bepalend voor de duurzaamheidseisen waaraan de biomassa moet voldoen. Daarnaast is het belangrijk om te weten welke marktpartij de eerste schakel in de Chain of Custody is, omdat die partij als eerste de duurzaamheidsinformatie over de biomassa moet verzamelen.

Belangrijk: De eerste schakel in de Chain of Custody is de partij die als eerste de informatie over de duurzaamheid van de biomassa moet verzamelen.

Categorie		Bron van duurzaamheidsinformatie	Eerste schakel in de Chain of Custody
1	Houtige biomassa uit bosbeheereenheden	Bosbeheereenheid	Bosbeheerder
2	Houtige biomassa uit bosbeheereenheden kleiner dan 500 ha	Bosbeheereenheid of gedefinieerd aanvoergebied, waar de bosbeheereenheid deel van uitmaakt	Bosbeheerder of biomassaproductent
3	Reststromen uit natuur- en landschapsbeheer	Gedefinieerd aanvoergebied	Eerste inzamelpunt
4	Agrarische reststromen	Gedefinieerd aanvoergebied	Eerste inzamelpunt
5	Biogene rest- en afvalstromen	Bedrijf dat het restproduct genereert	Eerste inzamelpunt

3.1.1 Categorie 1: Houtige biomassa uit bosbeheereenheden

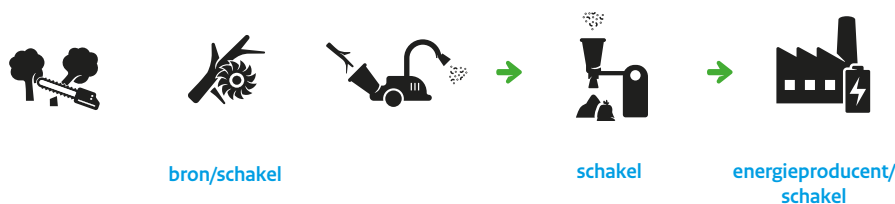
De biomassa in deze categorie is afkomstig uit bossen, waarbij door één bosbeheerder het bosbeheer op eenduidige wijze wordt uitgevoerd. Dit kan één bosperceel zijn, maar ook meerdere bospercelen die als één geheel worden beheerd.

De Chain of Custody voor categorie 1 begint altijd bij de bosbeheereenheid zelf. Hierbij is de eerste schakel de organisatie die de biomassa als eerste verhandelt, deze is immers de eerste juridische eigenaar. In de praktijk hoeft de eerste schakel niet altijd de boseigenaar te zijn, het kan ook de organisatie zijn die in naam van de eigenaar de kapconcessie tot uitvoering brengt. Hierbij gaat het om de eerste juridische eigenaar van de biomassa op het moment dat de bomen gekapt zijn. Zie afbeelding 2 voor een voorbeeld van de schakels in de keten.

De biomassa in deze categorie kan bestaan uit stammen, tophout, takken en primaire residuen uit bossen. Primaire residuen zijn reststromen die bij de bron vrijkomen.

Voorbeeld: Als een bosbeheerder het hout wil leveren als biomassa voor bij- en meestook, dan moet de duurzaamheidsinformatie worden gebaseerd op het niveau van de bosbeheereenheid zelf. Let op: voor bosbeheereenheden kleiner dan 500 hectare bestaat een tijdelijke uitzondering, zie categorie 2.

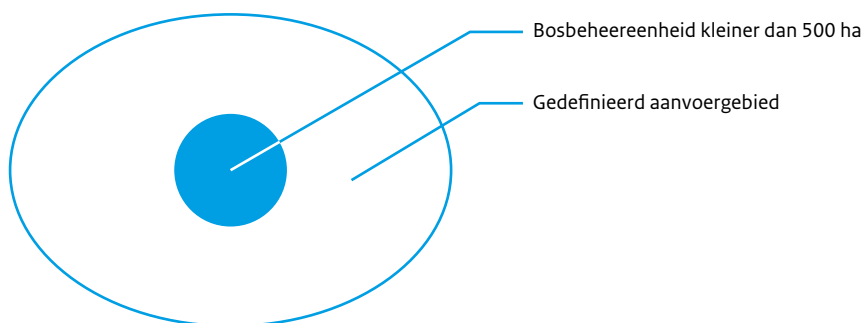
Afbeelding 2 Eerste schakel in Chain of Custody biomassa categorie 1

3.1.2 Categorie 2: Houtige biomassa uit bosbeheereenheden kleiner dan 500 ha

De biomassa in deze categorie is afkomstig uit bossen kleiner dan 500 hectare, bestaande uit een bosbeheereenheid of liggend binnen een gedefinieerd groter (aanvoer)gebied. In het eerste geval geldt de keten zoals beschreven voor categorie 1 hierboven. In het laatste geval mag de beoordeling van het voldoen aan de duurzaamheidseisen worden gebaseerd op informatie over een groter gebied dan bosbeheereenheid zelf (dit wordt de op risico gebaseerde benadering werkwijze genoemd). De begrenzing van dat (aanvoer) gebied moet duidelijk vastgelegd zijn. Voor meer informatie over deze werkwijze, zie hoofdstuk 8 van het verificatieprotocol.

Afbeelding 3 Bosbeheereenheid kleiner dan 500 ha binnen gedefinieerd aanvoergebied

Opmerking: Dit is een tijdelijk regeling die in de komende jaren wordt uitgefaseerd. Na uitfasering moet de duurzaamheidsinformatie op het niveau van de bosbeheereenheid worden bepaald. Het tijdspad van uitfasering is terug te vinden in §2.4 van het Verificatieprotocol duurzaamheid vaste biomassa.

De biomassa in deze categorie kan bestaan uit stammen, top hout, takken en primaire residuen uit bossen. Primaire residuen zijn reststromen die bij de bron vrijkomen.

Als de duurzaamheidsinformatie over de biomassa afkomstig is van één bosbeheereenheid (kleiner dan 500 ha), dan begint de Chain of Custody bij de deze bosbeheereenheid (zie ook Afbeelding 2 Eerste schakel in Chain of Custody biomassa categorie 1). Mocht de duurzaamheidsinformatie over de biomassa gebaseerd zijn op een groter gebied rondom de bosbeheereenheid, dan begint de Chain of Custody bij de marktpartij die als eerste de biomassa rechtstreeks vanaf de bosbeheereenheid ontvangt.

Voorbeeld: Als een beheerder A van een landgoed met bos (kleiner dan 500 ha.) het hout wil leveren als biomassa voor bij- en meestook aan een marktpartij B, dan mag de duurzaamheidsinformatie over het hout gebaseerd zijn op een groter gebied dan alleen het landgoed. Dat gebied moet duidelijk gedefinieerd zijn (bijvoorbeeld provinciaal of landelijk). Marktpartij B is hier de eerste schakel in de Chain of Custody.

Afbeelding 4 Eerste schakel in Chain of Custody biomassa categorie 2

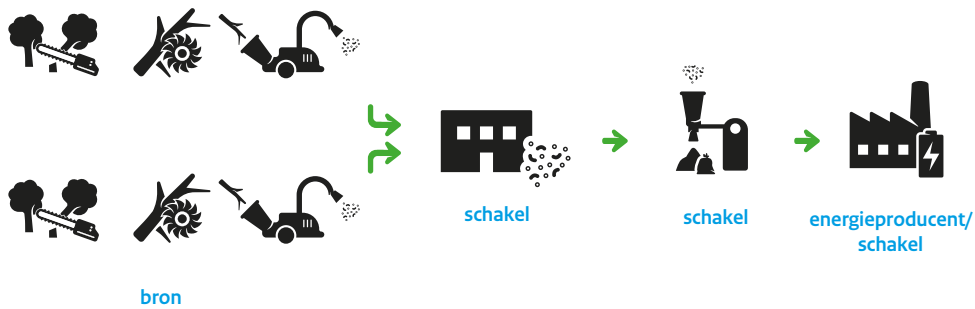
3.1.3 Categorie 3: Reststromen uit natuur- en landschapsbeheer

Dit is biomassa die bestaat uit bijvoorbeeld snoeihout afkomstig uit beheer van stedelijk groen, landschap of natuur *anders dan bos*. De biomassa is afkomstig uit activiteiten die gericht zijn op het behoud, herstel of versterking van specifieke natuurlijke, recreatieve of landschappelijke functies. Een voorbeeld hiervan is het onderhoud van openbare groengebieden en parken.

Het voldoen aan de duurzaamheidseisen mag beoordeeld worden op informatie over een gedefinieerd (groter) aanvoergebied (gelijksortig als bij Afbeelding 3). De Chain of Custody begint bij deze categorie altijd bij het eerste inzamelpunt. Dat is de partij die de biomassa rechtstreeks vanaf de bron als eerste verzamelt. Zie afbeelding 5.

Voorbeeld: Bij snoeiwerkzaamheden door een gemeentelijk groenbedrijf A ontstaat snoeihout. Als marktpartij B het snoeihout verzamelt om deze biomassa uiteindelijk te leveren aan andere marktpartij C voor bij- en meestook, dan is marktpartij B de eerste schakel in de Chain of Custody.

Afbeelding 5 Eerste schakel in Chain of Custody biomassa categorie 3

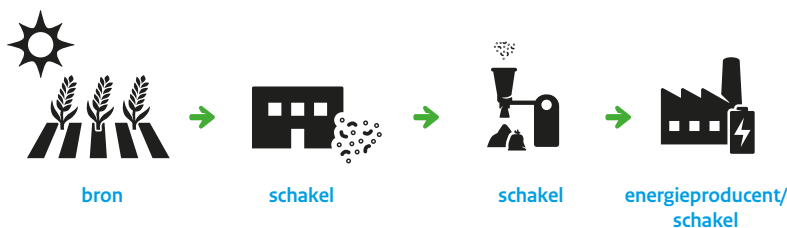
3.1.4 Categorie 4: Agrarische reststromen

Dit is biomassa die bestaat uit reststromen uit de landbouw. Dit kan bijvoorbeeld bestaan uit stro of andere restproducten die overblijven op het land na de oogst van graan of mais.

De duurzaamheidsinformatie over de biomassa wordt beoordeeld op het niveau van een (groter) gedefinieerd aanvoergebied. De Chain of Custody begint bij deze categorie altijd bij het eerste inzamelpunt. Dat is de marktpartij die de biomassa verzamelt nadat het als reststroom uit een bepaald productieproces is ontstaan. Zie afbeelding 6.

Voorbeeld: Bij het maaidorsen van graan bij landbouwbedrijf A blijven de stengels met uitgedorste aren achter op het land in de vorm van stro. Als dit stro wordt ingezameld door marktpartij B die het vervolgens levert aan een energieproducent als biomassa voor energieproductie, dan is marktpartij A het eerste inzamelpunt en dus de eerste schakel in de Chain of Custody.

Afbeelding 6 Eerste schakel in Chain of Custody biomassa categorie 4

3.1.5 Categorie 5: Biogene rest- en afvalstromen

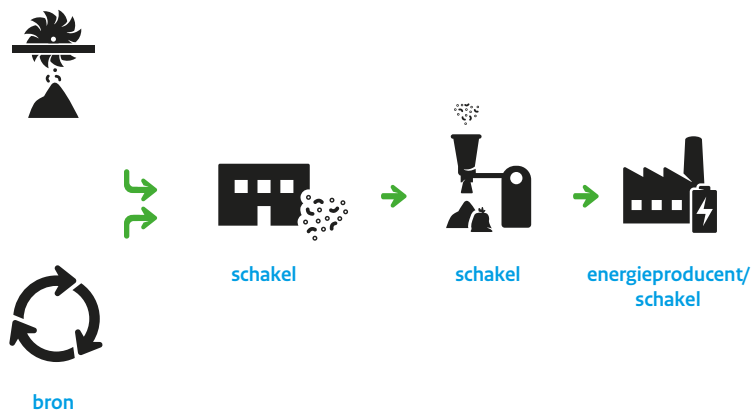
Dit is biomassa die bestaat uit reststromen afkomstig van productieprocessen (secundaire reststroom) of uit recycling (tertiaire reststroom).

Belangrijk: Biomassa in categorie 5 is nooit direct afkomstig uit het bos of andere locatie waar biomassa vrijkomt. Het zijn altijd reststromen uit de bewerkende sectoren of biomassa na de gebruiksfase (bijv. sloophout).

De duurzaamheidsinformatie over de biomassa wordt bepaald op het niveau van het bedrijf waar de reststroom ontstaat. De Chain of Custody begint bij het eerste inzamelpunt. Dat is de marktpartij die de reststroom inzamelt, nadat deze bij een bedrijf of in een proces is ontstaan.

Voorbeeld: Bij een timmerfabriek A wordt ruwhout verwerkt tot bijvoorbeeld ramen en kozijnen. Hierbij komt zaagsel en houtmot vrij. Als dit wordt ingezameld door marktpartij B (niet de timmerfabriek) die het vervolgens levert aan marktpartij C als biomassa voor bij- en meestook, dan is marktpartij B de eerste schakel in de Chain of Custody.

Afbeelding 7 Eerste schakel in Chain of Custody biomassa categorie 5

3.2 Typen biomassa

Binnen de duurzaamheidseisen worden twee typen biomassa onderscheiden.

- Duurzame biomassa: Biomassa die aan alle van toepassing zijnde duurzaamheidseisen voldoet.
- Gecontroleerde biomassa: Biomassa categorie 1 of 2 (houtig, uit bos) die voldoet aan de eisen 1.1, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 7.1 en 7.3.

Opmerking: Voor gecontroleerde biomassa is de eerste schakel in de Chain of Custody altijd de biomassaproducent. Dat betekent dat de biomassaproducent als eerste de informatie over de duurzaamheid van de biomassa verzamelt.

Let op: Deze typen biomassa zijn belangrijk omdat binnen de subsidieregeling SDE+ maximaal 30% van de te subsidiëren biomassa mag bestaan uit gecontroleerde biomassa. Deze regeling geldt alleen voor biomassa uit de categorieën 1 en 2. Met andere woorden: de hoeveelheid biomassa uit categorie 1 en 2 die door de energieproducent voor subsidie wordt opgegeven, mag maximaal voor 30% uit gecontroleerde biomassa bestaan, de overige 70% categorie 1 of 2 biomassa moet uit duurzame biomassa bestaan.

3.3 Aantonen van het voldoen aan de duurzaamheidseisen

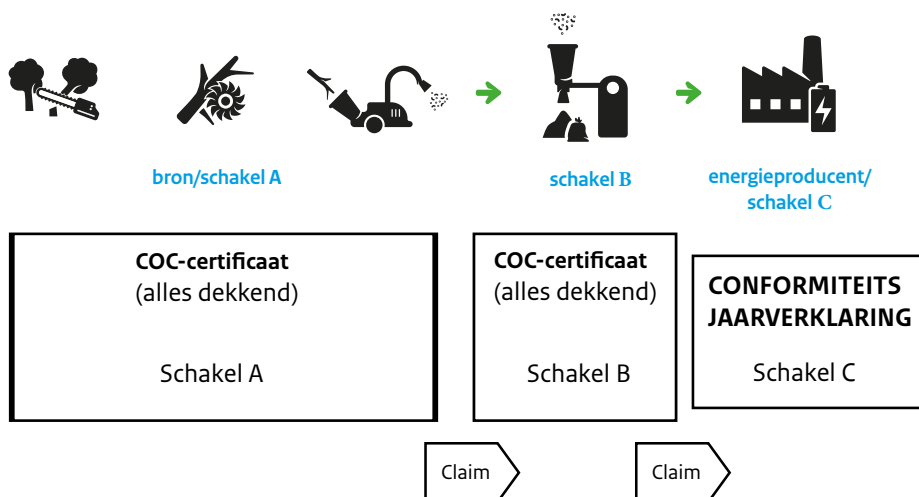
Voor het verstrekken van subsidie in het kader van de SDE+ regeling, moet de energieproducent aantonen dat aan de duurzaamheidseisen is voldaan. Hiervoor wordt een onafhankelijke verificateur ingeschakeld. Als deze verificateur kan vaststellen dat aan de duurzaamheidseisen is voldaan, dan kan hij daarvoor een conformiteitsjaarverklaring afgeven. Deze verklaring heeft de energieproducent nodig om de duurzaamheid aan te tonen. De informatie die benodigd is om vast te stellen of aan de duurzaamheidseisen is voldaan, komt uit de voorgaande handelsketen. De schakels in de handelsketen hebben daarvoor twee mogelijkheden, te weten: certificering en verificatie.

3.3.1 Certificering

Marktpartijen kunnen ervoor kiezen om zich te laten certificeren voor een van de bestaande certificatieschema's. Certificatieschema's voor duurzaam bosbeheer kennen vaak twee soorten certificaten: te weten een certificaat voor de bron (Forest Management) en een certificaat voor de Chain of Custody (CoC). Als een marktpartij gebruik wil maken van het feit dat zijn leverancier gecertificeerd is, dan zal hij bewijs moeten overleggen dat de leverancier, ten tijde van de levering, een geldig certificaat heeft (te controleren via bovenstaande databases). Bosbeheereenheden hebben een zogenaamd 'Forest Management' certificaat, en andere schakels in de handelsketen hebben een Chain of Custody certificaat. Dit laatste is een certificaat dat een aaneengesloten en gecontroleerde handelsketen waarborgt. Onafhankelijke auditors van het desbetreffende schema controleren daarbij of de schakels in de handelsketen aan de eisen van het schema voldoen.

Als een gecertificeerde marktpartij biomassa levert, dan zal een claim (zie hoofdstuk 6.2) samen met de biomassa op de lever- en verkoopdocumentatie worden meegeleverd. Deze claim geeft tot op zekere hoogte informatie over de duurzaamheid van de biomassa. Het kan voorkomen dat niet alle met het oog op de SDE + subsidie benodigde informatie door alle certificatieschema's in de keten automatisch wordt meegeleverd. Een aanvullende verificatie van de schakels in de handelsketen is dan noodzakelijk (zie ook hoofdstuk 3.3.2 en 3.3.3).

Afbeelding 8 Gecertificeerde Chain of Custody certificatieschema waarmee alle duurzaamheidseisen gedekt worden.

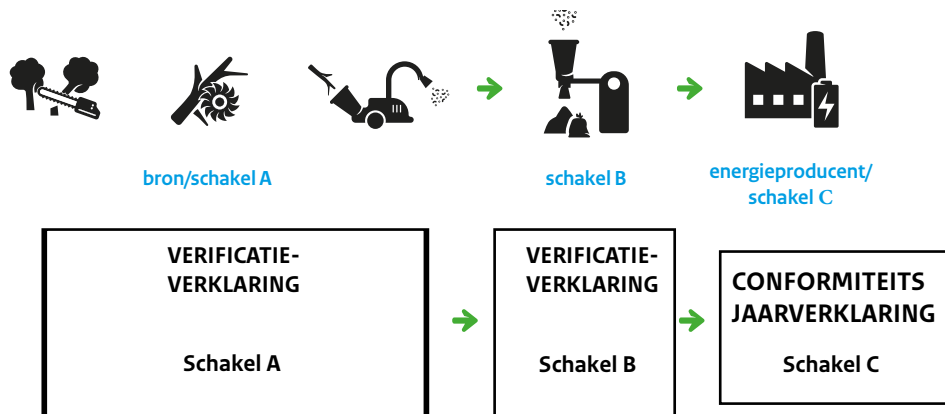
3.3.2 Erkenning claims derden door certificatieschema's

Sommige certificatieschema's werken met een erkenning van andere certificatieschema's. Hierbij wordt de claim die afkomstig is van het ene certificatieschema erkend als toelaatbare claim binnen het andere certificatieschema. Gevolg hiervan is dat binnen een Chain of Custody de claim kan wisselen van certificatieschema. Volgens dit principe van onderlinge erkenning is het niet relevant of eerder in de keten andere claims van toepassing zijn. Echter, hierbij moet worden opgemerkt dat een erkenning van certificatieschema's onderling niet per se ook een goedkeuring oplevert voor toepassing in het kader van de SDE+. Aangezien een onderdeel van de duurzaamheidseisen is dat informatie over gebruikte claims in de gehele keten beschikbaar is. Dit heeft als reden dat hiermee geverifieerd kan worden dat duurzaamheid aangetoond is met enkel goedgekeurde schema's.

3.3.3 Verificatie

Als een schakel in de Chain of Custody geen certificering heeft, of gebruik maakt van een certificaat dat niet voor alle duurzaamheidseisen is goedgekeurd, dan moet hij gebruik maken van verificatie. Deze verificatie wordt door een derde onafhankelijke partij uitgevoerd volgens het *Verificatieprotocol duurzaamheid vaste biomassa voor energietoepassingen*. Nadat een onafhankelijke verificateur heeft vastgesteld dat aan de van toepassing zijnde duurzaamheidseisen is voldaan, zal een verificatieverklaring per betreffende levering worden afgegeven.

Afbeelding 9 Geverifieerde Chain of Custody

Regionale risico gebaseerde benadering

Voor biomassa uit categorie 2 bestaat ook de mogelijkheid om op basis van een regionale risico gebaseerde benadering te werken. Dit houdt in dat niet de bosbeheerder maar bijvoorbeeld de pellet producent ervoor verantwoordelijk is om, op basis van een risicoanalyse, te bepalen of er een laag risico is op niet-naleving van de duurzaamheidseisen door zijn leveranciers. In geval van verificatie wordt de in het *Verificatieprotocol duurzaamheid vaste biomassa voor energietoepassingen* beschreven werkwijze toegepast. In het geval dat een certificeringsschema is erkend voor deze werkwijze, kan die ook worden toegepast.

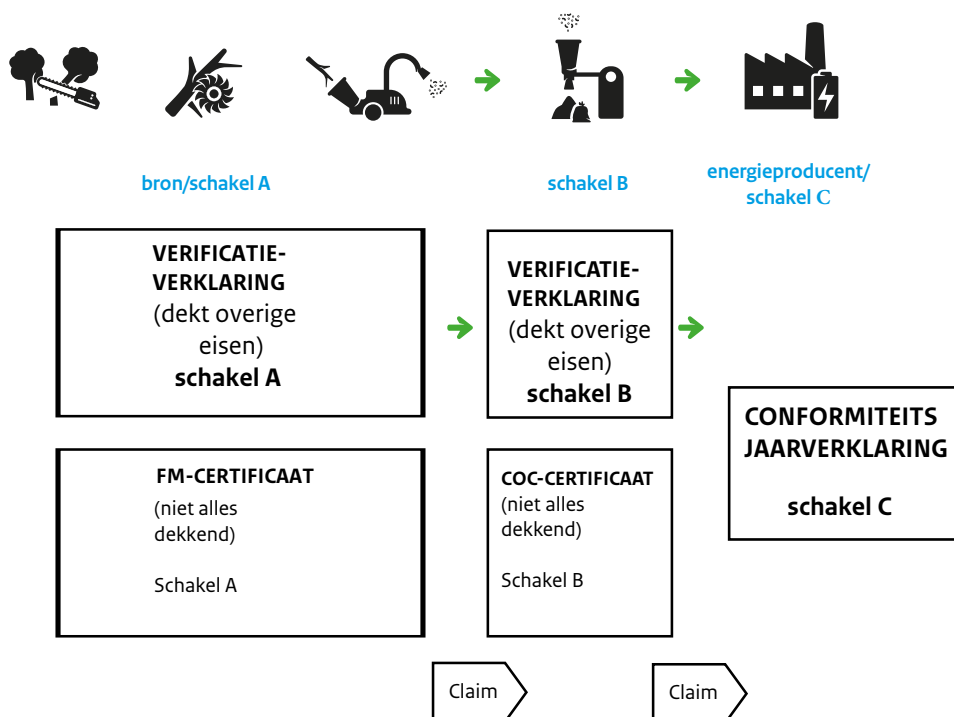
3.3.4 Samenspel certificatie en verificatie

Het kan voor gecertificeerde schakels in de Chain of Custody noodzakelijk zijn om naast certificering ook een verificatie te laten uitvoeren. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als:

- De gecertificeerde schakel een niet gecertificeerde fysieke levering biomassa als duurzaam of gecontroleerd wil doorleveren aan de volgende schakel. De certificering heeft dan geen waarde voor de desbetreffende biomassa. Duurzaamheid moet dan dus anders worden aangetoond;
- De fysiek geleverde biomassa volgens een gedeeltelijk goedgekeurd certificatieschema is gecertificeerd.

In dergelijke gevallen is het noodzakelijk dat alle (vervolg-) schakels naast hun audit van het certificatieschema, een verificatie laten doen voor CoC-eisen van de leveringen. Hierbij moet de verificatieverklaring en de claim vanuit het certificatieschema altijd gezamenlijk gekoppeld blijven aan de betreffende levering biomassa.

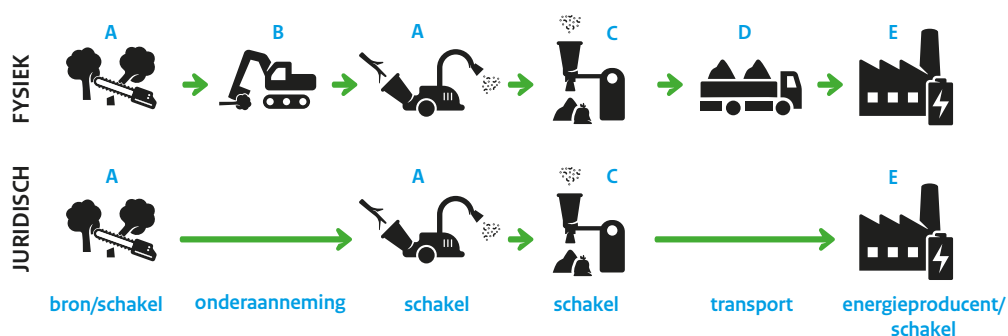
Afbeelding 10 Gecertificeerde en geverifieerde Chain of Custody

3.4 Transport en onderaanneming

Zoals al eerder is beschreven, zijn alleen juridische eigenaren van de biomassa onderdeel van de Chain of Custody. In de praktijk wordt biomassa ook vaak door ondernemingen getransporteerd of op- en overgeslagen. Dit zijn vormen van onderaanneming, waarbij de biomassa fysiek niet de Chain of Custody (juridisch) volgt, maar via een derde partij naar de volgende schakel in de keten wordt verhandeld.

Afbeelding 11 Fysieke stroom versus juridische stroom (Chain of Custody) vaste biomassa

Voorbeeld: Een bosbeheerder (A) laat het bos onderhouden door een onderaannemer (B) die alleen de werkzaamheden verricht. De vrijgekomen biomassa wordt door de bosbeheerder (A) zelf verkocht aan een pelletfabriek (C). De fabriek huurt een transporteur (D) in om de pellets naar de energieproducent (E) te transporteren, maar de pelletfabrikant (C) verkoopt de pellets rechtstreeks aan de energieproducent (E). In dit voorbeeld zijn de bosbeheerder (A), de pelletfabrikant (C) en de energieproducent (E) de juridische eigenaren van de biomassa en daarmee de schakels in de handelsketen.

In het geval van transport en onderaanneming ligt de verantwoordelijkheid voor het doorgeven van de duurzaamheidsinformatie, behorende bij de fysieke levering biomassa, altijd bij de opdrachtgevende schakel in de Chain of Custody. Die schakel zal ervoor moeten zorgen dat de juiste duurzaamheidsinformatie bij de volgende schakel komt. Op de massabalansen moet de hoeveelheid van de levering (ook al gaan die via een transport of onderaanneming) overeenkomen met de fysieke hoeveelheid die verhandeld wordt. Door een controle op de lever- en verkoopdocumentatie wordt administratief de juiste duurzaamheidsinformatie en hoeveelheid op de massabalansen geregistreerd en af- en bijgeschreven.

4. Duurzaamheidsinformatie

4.1 Informatiebehoefte

De uiteindelijke bedoeling van een Chain of Custody is om op een gecontroleerde manier informatie door te geven in de handelsketen. Welke informatie minimaal doorgegeven moet worden, wordt uiteindelijk bepaald door de informatiebehoefte van de laatste schakel in de Chain of Custody. In het geval van de SDE+ regeling heeft de energieproducent een informatiebehoefte ten aanzien van de duurzaamheid, zodat subsidie kan worden verkregen voor energieproductie bepaalde categorieën biomassa. Daarnaast is er bij tussenliggende schakels in de Chain of Custody een informatiebehoefte voor (certificatie- en) verificatiedoelinden. Bovenstaande resulteert in een tweetal typen informatie, te weten: informatie die wel doorgegeven wordt en informatie die niet doorgegeven wordt.

Soort informatie	Doeleinde
Door te geven informatie (van de ene op de andere schakel)	Aantonen dat de biomassa voldoet aan de duurzaamheidseisen
Niet door te geven informatie (alleen registratie bij de afzonderlijke schakels)	Certificatie- en verificatiedoelinden bij de afzonderlijke schakels in de Chain of Custody

4.2 Informatie doorgeven

Bij het verhandelen van biomassa door schakels in de Chain of Custody moet duurzaamheidsinformatie over een fysieke levering van biomassa bijgevoegd worden middels documentatie (N.B. dit kan ook digitaal zijn). Dit betreft minimaal de volgende informatie:

- Categorie biomassa (1, 2, 3, 4 of 5)
Opmerking: aan het einde van de keten dient zekerheid te zijn van welke categorie biomassa sprake is. Zeker m.b.t. biomassa uit bos, aangezien deze onder twee verschillende categorieën kan vallen (1 of 2). Zie voor meer informatie de Leidraad biomassa classificeren op RVO.nl;
- Toepassing risico gebaseerde benadering (ja/nee) in verband met de uitfasering van deze mogelijkheid, zie hoofdstuk 3.1.2;
- Type biomassa (duurzaam of gecontroleerd);
- Land van oorsprong van de biomassa;
- Gegevens om de broeikasgasemissie van de leveringen biomassa te kunnen berekenen.
Opmerking: Deze berekening wordt gedaan op basis van BioGrace II (zie ook de bijlagen bij het Verificatieprotocol duurzaamheid vaste biomassa);
- Claim met betrekking tot het certificatieschema (indien van toepassing);
- Verificatieverklaring afgegeven door een, door de Minister van Economische Zaken en Klimaat, erkende conformiteitsbeoordelingsinstantie (indien van toepassing).

LET OP: § 2.6 uit het Verificatieprotocol duurzaamheid vaste biomassa geeft exact aan welke informatie doorgegeven moet worden en is leidend hierin.

4.3 Informatie registreren

Voor (certificatie- en) verificatiedoeleinden is het noodzakelijk om te beschikken over informatie die het mogelijk maakt om de conformiteit met de duurzaamheidseisen te kunnen beoordelen. Hierbij is, naast de in hoofdstuk 4.2 genoemde informatie, aanvullende de volgende informatie minimaal benodigd:

Voor de eerste schakel in de keten:

- Gegevens over de bron van de biomassa waaruit blijkt dat de biomassa duurzaam of gecontroleerd is (hierbij kan mogelijk gebruik gemaakt worden van claims voortgekomen uit certificatieschema's*);
- De regionale risicobeoordeling en uitkomsten (indien van toepassing en alleen voor biomassa categorie 2 en gecontroleerde biomassa);
- Voor biomassa categorie 5; gegevens die aantonen dat het om secundaire of tertiaire restroom gaat**.

Voor alle schakels in de keten:

- Namen en adressen van leveranciers en klanten;
- Indien de voorgaande schakel gebruik maakt van certificatie: een aantoonbaar geverifieerd Chain of Custody certificaat van de voorgaande schakel*;
- Indien de voorgaande schakel gebruik maakt van verificatie: verificatieverklaring afgegeven door een, door de Minister van Economische Zaken en Klimaat, erkende conformiteitsbeoordelingsinstantie;
- Indien de schakel zelf gebruik maakt van certificatie: een aantoonbaar geldig certificaat***;
- Indien de schakel zelf gebruik maakt van verificatie: verificatieverklaring afgegeven door een (door de Minister van Economische Zaken en Klimaat) erkende conformiteitsbeoordelingsinstantie;
- Relevante leverdocumentatie (zoals weegbonnen, afleverbonnen, etc.) met daarop de fysiek geleverde hoeveelheden in- en uitgaande biomassa;
- Massabalansberekeningen, inclusief gegevens om de mutaties op de massabalans te kunnen koppelen aan de fysieke en administratieve leveringen;
- Aantoonbare processen die waarborgen dat de Chain of Custody eisen adequaat geïmplementeerd zijn.

* *Opmerking: De Minister van Economische Zaken en Klimaat bepaalt uiteindelijk in welke mate certificatieschema's voldoen aan de gestelde duurzaamheidseisen (en Chain of Custody) eisen.*

** *Opmerking: Indien een energieproducent gebruik wil maken van de mogelijkheid om meer dan 15 % reststromen toe te passen op grond van de uitzondering die de Algemene uitvoeringsregeling SDE maakt voor reststromen van bio-raffinage (NTA 8003:2017 code 595) dient de duurzaamheid van de biomassa die als input bij de raffinage wordt ingezet te worden aangetoond conform paragraaf 2.6.4 van het Verificatieprotocol.*

*** *Opmerking: Het Nederlandse Besluit conformiteitsbeoordeling vaste biomassa voor energietoepassingen kent een strikte opvatting over een goedgekeurd certificatieschema. Dit wordt gezien als een vaste set schemadocumenten waarop de goedkeuringsbeslissing gebaseerd is en die in de goedkeuringsbeschikking aan de schemahouders is opgenomen. Alle beschikkingen, inclusief de beschikte schemaversies, zijn terug te vinden op de website van RVO.nl en zijn gepubliceerd in de Staatscourant. Andere schemaversies, waarin bijvoorbeeld een document met een vernieuwde documentversie zit, zijn formeel niet beoordeeld, niet goedgekeurd, en kunnen dus ook niet door marktpartijen in de biomassaketen worden toegepast om de duurzaamheid van vaste biomassa voor de SDE-subsidie aan te tonen. Dit geldt voor elk document die in de goedkeuringsbeschikking is opgenomen. Elk aangepast document leidt dus tot een nieuwe schemaversie.*

4.4 Koppeling van informatie aan leveringen

Eerdergenoemde informatie moet gekoppeld worden aan de leveringen die in de massabalans worden geregistreerd. Hierbij mogen fysieke leveringen met dezelfde duurzaamheidsinformatie bij elkaar op één rekening geplaatst worden (zie ook hoofdstuk 5.4). Dit betekent dat de duurzaamheidsinformatie kenmerkend is voor de desbetreffende rekening.

Opmerking: Denk als voorbeeld aan een normale bankrekening, waaraan informatie zoals rekeninghouder, adres, rekeningnummer, etc. gekoppeld is. Op eenzelfde manier is ook de duurzaamheidsinformatie kenmerkend voor een rekening op de massabalans. De registraties van de fysieke leveringen op de massabalans kunnen gezien worden als de transacties op een normale bankrekening.

Een voorbeeld van gekoppelde duurzaamheidsinformatie op een rekening kan zijn:

- Categorie biomassa: 2
- Risico gebaseerde benadering: ja
- Type biomassa: duurzaam
- Land van oorsprong: USA
- Broeikasgasemissie*: grondstof = bosbouw residu, transport = 2000 km
- Verificatieverklaring: AAA-Vo0001-2017

Per rekening wordt verder de volgende informatie geregistreerd:

- Beginsaldo periode massabalans;
- Saldo (verschil tussen in- en uitgaande hoeveelheden per periode).

Per fysieke levering worden op de rekening de volgende gegevens geregistreerd:

- Massabalansperiode(n) waarin de fysieke levering wordt bij- en afgeschreven;
- Namen leverancier en klant;
- Referentie leverdocumentatie;
- Factuurnummer;
- Ingaande certificatie claim**;
- Ingaande verificatieverklaring**;
- Ingaande hoeveelheid biomassa;
- Uitgaande certificatie claim**;
- Uitgaande verificatieverklaring**.
- Uitgaande hoeveelheid biomassa.

* Er zijn vier manieren om de broeikasgasemissies door te geven, zie §7.5 van het *Verificatieprotocol duurzaamheid vaste biomassa*.

** Indien van toepassing.

5. Massabalans

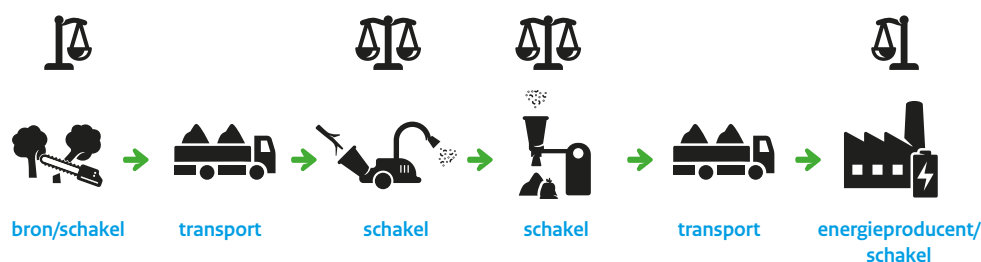
5.1 Noodzaak voor massabalans

De massabalans is een registratie bij een bedrijf van in- en uitgaande leveringen die aan de eisen voldoet van de massabalanssystematiek. Een massabalans moet worden opgesteld om inzicht te krijgen in de balans tussen de in- en uitgaande hoeveelheid duurzame en gecontroleerde biomassa. Daarnaast is de massabalans nodig om vermenging en splitsing van een (fysieke) hoeveelheid biomassa mogelijk te maken.

5.2 Massabalans in de Chain of Custody

Iedere schakel in de Chain of Custody stelt een massabalans op. Een bijzondere plaats nemen de bron (als deze ook een schakel is) en de energieproducent in. Zij hebben te maken met slechts een 'halve' massabalans. Dat wil zeggen: de bron heeft geen ingaande biomassa (die wordt immers gegenereerd door de natuur), en de energieproducent heeft geen uitgaande biomassa. Zij houden dus wel een administratie bij van respectievelijk uitgaande (bron) en ingaande (energieproducent) leveringen, die moet voldoen aan de eisen uit de regelgeving conformiteitsbeoordeling vaste biomassa voor energietoepassingen.

Afbeelding 12 Massabalans in de Chain of Custody

Opmerking: Sommige energieproducenten hebben naast hun energieproductiebedrijf ook een handelsbedrijf. Die handelsbedrijven zijn volwaardige schakels in de handelsketen en moeten een volledige massabalans bijhouden.

5.3 Leveringen op de massabalans

Op de massabalans worden hoeveelheden van biomassa bijgeschreven samen met de daartoe behorende duurzaamheidsinformatie. Deze duurzaamheidsinformatie moet gekoppeld zijn aan de hoeveelheid op de massabalans. De hoeveelheid biomassa met dezelfde duurzaamheidsinformatie wordt een 'levering' genoemd. Dit kunnen dus meerdere fysieke leveringen biomassa zijn.

5.4 Werking massabalans

De werking van een massabalans is in wezen niets anders dan het administratief in balans houden van de in- en uitgaande hoeveelheden. Hierbij mogen de ingaande hoeveelheden met dezelfde eigenschappen op de balans administratief samengevoegd worden tot een of meerdere uitgaande leveringen.

5.4.1 Op- en afboeken van krediet

Als ingaande biomassa wordt bijgeschreven (opboeken) op de massabalans, dan ontstaat er krediet. Als er meerdere fysieke leveringen biomassa met verschillende duurzaamheidsinformatie worden bijgeschreven, dan ontstaan er meerdere 'rekeningen' met krediet binnen de massabalans.

Belangrijk: De eigenschappen van een levering worden bepaald door de duurzaamheidsinformatie die met de biomassa wordt meegeleverd. Dat betekent dat wanneer de duurzaamheidsinformatie van meerdere leveringen biomassa onderling verschilt, deze leveringen als aparte 'rekeningen' op de massabalans bijgehouden moeten worden.

Uitgaande biomassa wordt als krediet afgeboekt wanneer biomassa aan de volgende schakel in de Chain of Custody wordt geleverd.

Belangrijk: Op geen enkel moment in de tijd mag er een negatief krediet op de massabalans ontstaan. Met andere woorden: 'rood staan' is niet toegestaan.

Afbeelding 13 Voorbeeld op- en afboeken van krediet

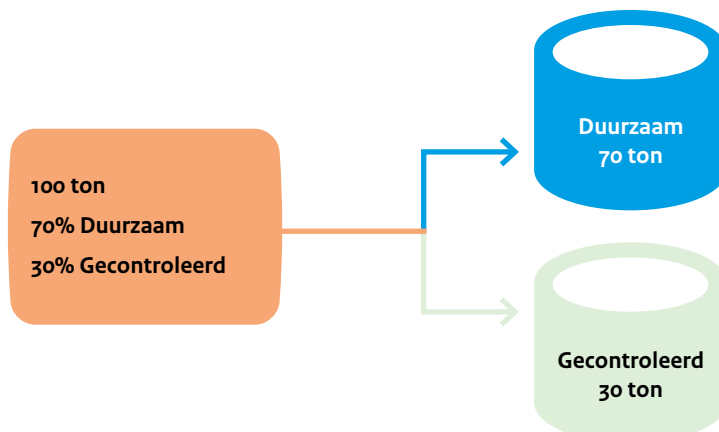

Rekening	Periode	Opening	Ingaand	Uitgaand	Balans
Duurzaam Cat. 1	A	0 ton	100 ton	0 ton	+100 ton
Duurzaam Cat. 2	A	0 ton	50 ton	50 ton	0 ton

5.4.2 Splitsen van (fysieke) leveringen

Binnen bestaande certificatieschema's is het mogelijk om binnen één fysieke levering zowel duurzame alsook gecontroleerde biomassa te ontvangen. De overige duurzaamheidsinformatie is dan gelijk voor de gehele fysieke levering, behalve het type (duurzame en gecontroleerde) biomassa. Op de massabalans moeten deze twee typen biomassa apart gehouden worden. De levering wordt daarom gesplitst in twee delen die ieder op een andere rekening (met dezelfde duurzaamheidsinformatie) wordt opgeboekt.

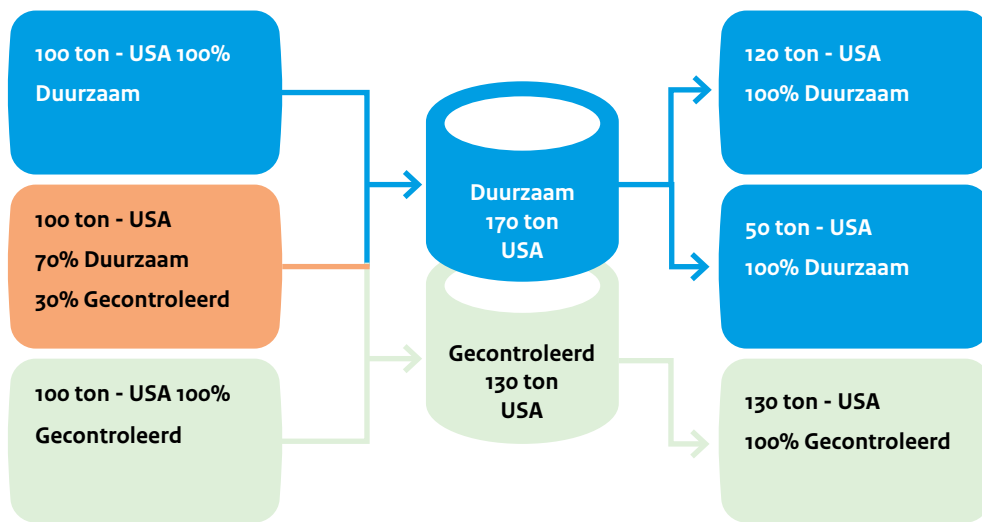
Afbeelding 14 Voorbeeld splitsing van een levering

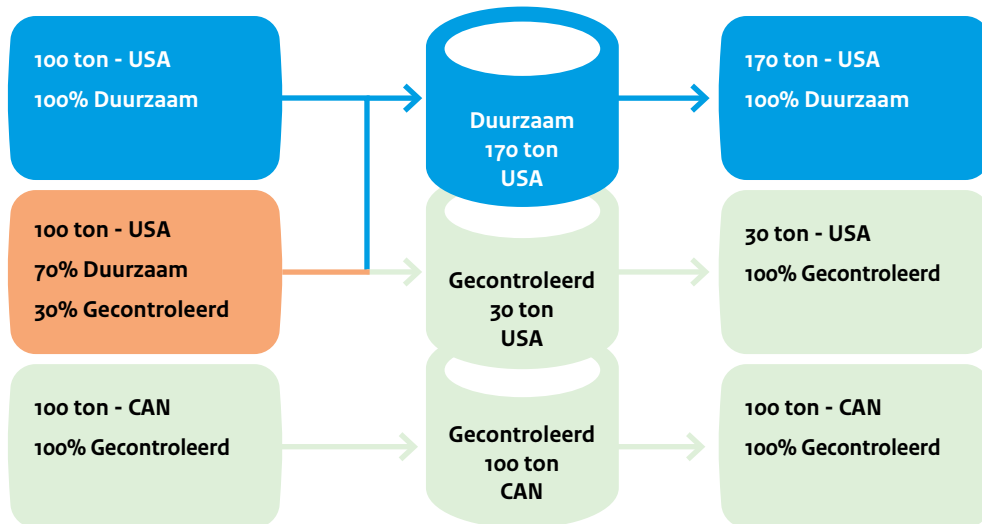
5.4.3 Mengen van leveringen

Binnen een massabalansperiode kunnen meerdere (fysieke) leveringen ontvangen worden. De hoeveelheid geleverde biomassa mag dan bijgeschreven worden op de rekening met dezelfde duurzaamheidsinformatie. Vervolgens kunnen de rekeningen in meerdere fysieke leveringen naar de volgende schakels in de Chain of Custody worden doorgegeven.

Afbeelding 15 Voorbeeld van mengen en splitsen van leveringen met dezelfde duurzaamheidsinformatie (land van herkomst USA)

Afbeelding 16 Voorbeeld mengen en splitsing van leveringen met verschillende duurzaamheidsinformatie (land van herkomst USA/CAN)

5.4.4 Balansperiode en overhevelen van krediet

De massabalans mag bij verificatie een maximale periode van 12 maanden beslaan. Als er positief saldo (krediet) overblijft op deze massabalans van 12 maanden, dan mag dat als krediet worden overgeheveld naar de volgende periode van 12 maanden. In de volgende massabalans periode mag het resterende saldo uit de voorgaande periode worden overgeheveld. De houdbaarheid van krediet is maximaal 12 maanden. Opgebouwd krediet van langer dan 12 maanden geleden vervalt en kan niet naar de volgende massabalansperiode worden overgeheveld. Een levering kan dus maximaal 24 maanden bewaard worden in de massabalans: 12 maanden in de eerste massabalansperiode, en 12 maanden als overgeheveld krediet op de volgende massabalansperiode.

Afbeelding 17 Voorbeeld overhevelen van krediet na einde balansperiode

Rekening	Periode	Opening	Ingaand	Uitgaand	Balans
Duurzaam USA	A	0 ton	100 ton	0 ton	+100 ton
	B	100 ton	70 ton	170 ton	0 ton
Gecontroleerd CAN	A	0 ton	100 ton	100 ton	0 ton
Gecontroleerd USA	B	0 ton	30 ton	30 ton	0 ton

5.4.5 Fysiek mengen van typen biomassa

De duurzaamheidseisen laten toe dat duurzame biomassa met gecontroleerde biomassa fysiek mag worden gemengd. Op de massabalans moeten de leveringen met hun bijbehorende informatie wel apart worden gehouden.

Belangrijk: Het krediet op de 'rekeningen' staat los van de hoeveelheid biomassa. Dat wil zeggen dat binnen een schakel alle fysieke biomassa gemengd mag worden.

5.4.6 Eenheden

Bij het registreren van hoeveelheden op de massabalans, moet gerekend worden in eenheden die het toelaten om in- en uitgaande hoeveelheden met elkaar te vergelijken. Dat betekent dat veelal dezelfde eenheid wordt gebruikt voor de registratie van ingaande- en uitgaande biomassa. De volgende eenheden zijn veelgebruikt in de hout- en pellet industrie:

- Bulkvolume : Volume van de partij inclusief de lucht ertussen;
- Volumegewicht : Gewicht van de partij gedeeld door het bulkvolume;
- Nat gewicht : Gewicht inclusief het vocht in de partij;
- Droog gewicht : Gewicht van de droge stof (zonder het vocht).

5.4.7 Conversie

Bij de verwerking, opslag en transport van grondstoffen tot vaste biomassa geschikt voor toepassing bij de energieproducent kan conversie ontstaan tussen de in- en uitgaande hoeveelheden. Dit kan gebeuren doordat bijvoorbeeld houtachtige biomassa vocht verliest. Deze conversie wordt uitgedrukt in een factor die de relatie tussen de in- en uitgaande hoeveelheden aangeeft. In een massabalans moet deze conversiefactor meegenomen worden in de berekening van de uitgaande hoeveelheden.

Opmerking: In de houtindustrie wordt vaak gewerkt met een 'vochtgehalte op basis droog gewicht', terwijl in de biomassa-/energiesector vaak gewerkt wordt met een 'vochtgehalte op basis van nat gewicht'. Een rekenvoorbeeld: een partij hout met een nat gewicht van 1000 kilogram, waarbij het droge stofgewicht 800 kilogram, en de totale hoeveelheid vocht 200 kilogram is.

- Vochtgehalte op basis van nat gewicht : $(\frac{200}{1000}) * 100 = 20\%$
- Vochtgehalte op basis van droog gewicht : $(\frac{200}{800}) * 100 = 25\%$

5.5 Schakels met 1:1 in- en uitgaande fysieke leveringen

Schakels in de Chain of Custody die 1:1 in- en uitgaande fysieke biomassa leveren aan de volgende schakel, kunnen een massabalansperiode aanhouden die beperkt is tot de desbetreffende in- en uitgaande fysieke levering. Hierbij is splitsing van de levering in typen biomassa niet nodig omdat de duurzaamheidsinformatie traceerbaar blijft.

Afbeelding 18 Voorbeeld massabalansperiode beperkt tot één fysieke levering

5.6 30% regel bij energieproducent

De energieproducent is de laatste schakel in de Chain of Custody en is degene die in het kader van de subsidieregeling SDE+ mogelijk subsidie kan verkrijgen voor het opwekken van energie uit biomassa. Hierbij mag de energieproducent zelf kiezen welke leveringen hij opvoert voor subsidie. Voor de categorieën 1 en 2 mag de energieproducent maximaal 30% van de (voor subsidie opgevoerde) biomassa laten bestaan uit gecontroleerde biomassa. Het overige deel moet uit duurzame biomassa bestaan. De massabalans wordt bij de energieproducent per kalenderjaar opgemaakt en beslaat een kalenderjaar.

Afbeelding 19 30% Voorbeeld 'massabalans' bij energieproducent

Rekening	Periode	Ingaand
Duurzaam USA	Kwartaal 1	10 ton
Duurzaam USA	Kwartaal 2	40 ton
Duurzaam CAN	Kwartaal 3	20 ton
Duurzaam CAN	Kwartaal 4	50 ton
Duurzaam	Jaartotaal	120 ton (71%)
Gecontroleerd USA	Kwartaal 1	20 ton
Gecontroleerd CAN	Kwartaal 2	10 ton
Gecontroleerd CAN	Kwartaal 3	10 ton
Gecontroleerd CAN	Kwartaal 4	10 ton
Gecontroleerd	Jaartotaal	50 ton (29%)

6. Relatie met bestaande certificatieschema's

6.1 Overzicht meest toegepaste bestaande certificatieschema's

De duurzaamheidseisen voor inzet van vaste biomassa voor energietoepassingen staan in nauwe relatie tot bestaande certificatieschema's voor o.a. duurzaam hout. De meest bekende certificatieschema's zijn de Forest Stewardship Council® (FSC®) en de Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes (PEFC). Daarnaast zijn er certificatieschema's die zich vooral richten op duurzame biomassa voor energie-toepassingen, bijvoorbeeld Sustainable Biomass Program (SBP), Green Gold Label (GGL) en Better Biomass (voorheen NTA 8080/8081). Marktpartijen kunnen ervoor kiezen om zich te laten certificeren voor bestaande certificatieschema's. Alleen door de Minister van Economische Zaken en Klimaat goedgekeurde certificatieschema's mogen door marktpartijen worden gebruikt ten behoeve van de SDE+ subsidie. De Minister van Economische Zaken en Klimaat kan voor de goedkeuring van certificatieschema's advies vragen aan de onafhankelijke Adviescommissie Duurzaamheid Biomassa voor Energietoepassingen (ADBE) die zal beoordelen in hoeverre de bestaande certificatieschema's voldoen aan de duurzaamheidseisen.

6.2 Categorieën biomassa in bestaande certificatieschema's

Bij bovengenoemde certificatieschema's wordt bij producten veelal een 'claim' aangeduid, die aangeeft uit welke soorten materiaal het product is opgebouwd. Deze soorten materialen worden onderverdeeld in materiaalcategorieën. Het is niet altijd goed mogelijk om dit aan te laten sluiten bij de indeling die door de energieproducent wordt gehanteerd voor rapportage in het kader van de SDE+-subsidie of voor het bepalen van de categorie biomassa volgens de duurzaamheidscriteria. Hoe om te gaan met de verschillende indelingen, is verder uitgewerkt in de Leidraad biomassa classificeren op RVO.nl.

6.3 Typen biomassa in bestaande certificatieschema's

Naast het afleiden van de categorie biomassa uit de claim, kunnen ook de typen biomassa worden herleid. Hierbij is het van belang om te weten dat de certificatieschema's werken met zogenaamde 'controlesystemen'. Deze controlesystemen werken als een massabalans waarbij het mogelijk is om materialen fysiek te mengen en daarbij de uitgaande hoeveelheden niet groter mogen zijn dan de inkomende hoeveelheden (rekening houdend met een conversiefactor, zie ook hoofdstuk 5.4.5). De Leidraad biomassa classificeren op RVO.nl verschaft meer informatie over de herleiding van de typen biomassa uit de claims van de certificatieschema's.

7. Risico's binnen de Chain of Custody

Chain of Custody is een lastig begrip, en kan op vele wijzen worden geïnterpreteerd. Door deze verschillende interpretaties kunnen risico's ontstaan die leiden tot een niet betrouwbare Chain of Custody of verlies van belangrijke duurzaamheidsinformatie. In dit hoofdstuk worden een aantal onderkende risico's beschreven. Marktpartijen en de conformiteitsbeoordelingsinstanties hebben de verantwoordelijkheid om deze en mogelijk andere (niet beschreven) risico's te beoordelen en daar waar nodig te beperken.

7.1 Fysieke leveringen aan buitenlandse marktpartijen

Bij fysieke leveringen aan buitenlandse klanten is er een groter risico dat dezelfde hoeveelheid biomassa administratief dubbel geleverd kan worden (lees: twee keer gesubsidieerd = fraude). Dit risico ontstaat wanneer fysieke leveringen aan buitenlandse entiteiten niet worden opgenomen in de massabalans. De schakels in de Chain of Custody moeten daarom ervoor zorgen dat alle fysieke leveringen aan klanten in Nederland en daarbuiten op een en dezelfde massabalans staan.

7.2 Massabalans bij onderling erkennende certificatieschema's

Als een schakel voor meerdere onderling erkennende certificatieschema's is gecertificeerd, dan bestaat het risico dat de hoeveelheden fysiek geleverde biomassa dubbel geteld kan worden. Een mogelijke oplossing daarvoor is het bijhouden van één massabalans, waarbij fysieke leveringen per certificatieschema onderscheiden blijven en een verplichting om bij de jaarlijkse audit alle massabalansen te mogen inzien in die gevallen waar een bedrijf meerdere certificaten heeft.

7.3 Omzeilen van duurzaamheidseisen via het "creëren" van reststromen

Er gelden beduidend minder duurzaamheidseisen voor categorie 3, 4 en 5 dan voor de categorieën 1 en 2. Categorieën 3, 4 en 5 hebben betrekking op reststromen, waarbij het soms moeilijk is om aan de biomassa zelf te zien of deze van een primaire, secundaire of tertiaire reststroom afkomstig is. Onder categorie 5 vallen alleen secundaire en tertiaire reststromen. Daarom is van groot belang dat de informatie over de herkomst van de biomassa bij de eerste schakel in de keten betrouwbaar is.

7.3.1 Zaagsel

Een sprekend voorbeeld van bovenstaande risico is zaagsel. Hierbij kan namelijk aan het zaagsel zelf niet gezien worden of dit van primaire, secundaire of tertiaire reststromen afkomstig is. Als bijvoorbeeld tak- en top hout wordt versnipperd (primaire reststroom), is er geen verschil te zien met zaagsel afkomstig van zagen van de stammen tot ruwhout of versnipperd afvalhout (respectievelijk secundaire en tertiaire reststroom). Bij de eerste schakel in de Chain of Custody moet daarom inzichtelijk zijn of het zaagsel uit primaire, of secundaire/tertiaire reststromen afkomstig is.

Categorie	Reststroom
Categorie 1, 2, 3, 4	Primair
Categorie 5	secundair, tertiair

Om inzicht te krijgen in de juiste categorie van het zaagsel is het belangrijk om te weten wat de oorspronkelijke bron van de biomassa is, in combinatie met de activiteit en het doel waardoor de reststroom ontstaat. Enkele voorbeelden:

Categorie 1: zaagsel dat ontstaat door versnipperen van hout (bijvoorbeeld tak- en tophout) afkomstig uit bosbeheereenheden.

Categorie 5: zaagsel dat ontstaat bij de verwerking van stammen tot houtproducten in een houtzagerij

Bij enkele bestaande certificatieschema's is via de claim (deels) inzichtelijk in welke categorie de geleverde biomassa valt. Als een claim geen uitsluitsel geeft, of als er geen sprake is van certificering, zal verificatie bij de eerste schakel in de keten de zekerheid moeten geven of de aangegeven categorie juist is.

7.4 Transport en onderaanneming

Als biomassa via transport of onderaanneming wordt verhandeld tussen twee schakels in de Chain of Custody, bestaat het risico dat duurzaamheidsinformatie verloren gaat of dat onjuiste hoeveelheden worden doorgegeven. Met name als door een onderaannemer een productieproces wordt uitgevoerd waarbij de biomassa een transformatie in omvang, hoeveelheid of fysieke samenstelling ondergaat, is het mogelijk dat duurzaamheidsinformatie en hoeveelheden onduidelijk te koppelen zijn aan de leveringen. In alle gevallen waarbij sprake is van transport en onderaanneming is de opdrachtgevende schakel verantwoordelijk voor het doorgeven van de juiste duurzaamheidsinformatie en hoeveelheden van de fysieke leveringen aan de volgende schakel in de Chain of Custody. Als een opdrachtgevende schakel risico's ziet in het werken met onderaannemers, dan kan een voorafgaande en op reguliere basis uitgevoerde audits bij deze onderaannemers een goede risicobeperkende maatregel zijn.

7.5 Frauduleuze en valse claims

Bij bestaande certificatieschema's worden de schakels in de handelsketen gecontroleerd door onafhankelijke auditors. Hierbij gaat de auditor na of de uitgaande hoeveelheden getraceerd kunnen worden naar de ingaande hoeveelheden samen met de gekoppelde informatie. Deze controle beperkt zich normaliter alleen tot de massabalans van de schakel zelf. Er is geen controle op de hoeveelheden van de uitgaande levering van de ene schakel ten opzichte van de ingaande hoeveelheden van de volgende schakel. Met andere woorden: er is geen controle of de hoeveelheden van de transacties tussen schakels met elkaar overeenkomen. Er zijn praktijken bekend van onrechtmatig als gecertificeerd aangeduide materialen die via een dubbele boekhouding, die niet door de auditor wordt ingezien, de handelsketen inkomen. Daarbij is het originele materiaal niet gecertificeerd. Deze valse claims zijn een vorm van fraude.

8. Bronnen

- Besluit en Regeling Conformiteitsbeoordeling duurzaamheid vaste biomassa voor energie toepassingen
- Verificatieprotocol vaste biomassa voor energietoepassingen
- FSC Chain of Custody standaard FSC-STD-40-004 V3-0 EN
- PEFC Chain of Custody standaard PEFC ST 2002:2013 2015-12-07
- Houtpellets als brandstof - Handreikingen voor het borgen van de kwaliteit - Eerste editie, mei 2015
- Diverse bronnen van internet websites <https://sbp-cert.org/>, <https://ic.fsc.org>, <https://www.pefc.org/>

Dit is een publicatie van:

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Croeselaan 15 | 3521 BJ Utrecht
Postbus 8242 | 3503 RE Utrecht
T +31 (0) 88 042 42 42
E klantcontact@rvo.nl
www.rvo.nl

Het Besluit en de Regeling conformiteitsbeoordeling duurzaamheid vaste biomassa voor energietoepassingen en het Verificatieprotocol duurzaamheid vaste biomassa voor energietoepassingen zijn leidend ten opzichte van deze leidraad.

Deze publicatie is tot stand gekomen in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Hoewel deze publicatie met de grootst mogelijke zorg is samengesteld kan Rijksdienst voor Ondernemend Nederland geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele fouten.

© Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | April 2020
Publicatienummer: RVO-168-1701/BR-DUZA

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) stimuleert duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen. Met subsidies, het vinden van zakenpartners, kennis en het voldoen aan wet- en regelgeving. RVO werkt in opdracht van ministeries en de Europese Unie.

RVO is een onderdeel van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.